

ЛИСТОПАД-
ГРУДЕНЬ
2019
№ 6 (150)

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

Всеукраїнський науковий журнал

ЗМІСТ

Редакційна колегія

Павленко С.О. –
шеф-редактор

Дятлов В.О. –
головний редактор

Коваленко О.Б. –
заст. головного редактора

Боровик А.М.
Боряк Г.В.
Веремейчик О.К.
Кондратьєв І. В.
Кролл П.
Луняк Є.М.
Маврін О.О.
Моця О.П.
Мицик Ю.А.
Острияно А.М.
Папакін Г.В.
Плохій С. М.
Половець В.М.
Рахно О. Я.
Розен Т.
Черненко О.Є.
Чухліб Т.В.
Ячменіхін К.М.

Редакційна рада

Аліфіренко І.М.
Гаранін О.Я.
Лаєвський С.Л.
Лозовий Д.М.
Носко М.О.
Реброва Н.Б.
Самойленко О.Г.
Смолій В. А.
Соболь Ю.О.
Реєнт О.П.

Випускові редактори

Токарев С.А., Міден Е.Л.

Журнал видається за
фінансової підтримки
Чернігівської
облдержадміністрації.

Засновники: Національний
університет «Чернігівський
колегіум» імені Т.Г. Шевченка;
Національна спілка
краєзнавців України;
Інститут української
археології та джерелознав-
ства ім. М. С. Грушевського
НАН України;
Інститут історії України
НАН України

Рекомендовано до друку
вченою радою Національного
університету «Чернігівський
колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(протокол № 4 від 27 листопада
2019 р.)

У ГЛИБ ВІКІВ

Васюта О. Ще раз до питання про час спорудження та інтерпретації цегляної конструкції на кургані Чорна Могила 3

ІСТОРІЯ МІСТ І СІЛ

Дудко О. До походження назви Виповзів 12
Шара Л. Недільні школи у містах Чернігівської губернії (1860–1862 рр.) 21

ЦЕРКОВНА СТАРОВИНА

Шуміло В. Письмова спадщина Істинно-Православної Церкви: поетичний альбом схиґумені Софії Гриньової. . . . 32

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

Шумило С. Представники козацько-старшинських родин Чернігово-Сіверщини в афонському Зографському пом'янику XVII – XVIII ст. 41
Хто й коли надав магдебурзьке право Козельцю і Остру (універсали Я. Казимира підготував до друку та прокоментував о. Ю. Мицик) 64
Два документи 1708 р. про конфіскацію майна та коштів І. Мазепи у Білій Церкві та Києві (підготував до друку С. Павленко) 70
о. Мицик Ю., Тарасенко І. З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (Частина 17) 72

РОЗВІДКИ

Пилипенко О. Соціально-правовий статус науково-педагогічних працівників університетів Наддніпрянської України у XIX ст. 99
Рига Д. З історії проституції в Чернігові (середина XIX – початок XX ст.) 111
Студьонова Л. Зондерштаб «Р» як особливий відділ Абверу та його резидентури на Чернігівщині (на матеріалах «Карної справи №1683» Архіву УСБУ в Чернігівській області). 118

ДОСЛІДНИЦЬКІ НОТАТКИ

Павленко С. Участь генерального осавула Івана Мазепи у виборах митрополита 1685 р. та перепідпорядкуванні Київської митрополії. 129

РЕЦЕНЗІЇ. ОГЛЯДИ. АНОТАЦІЇ

Гогун О. «Модернізація» в убогстві: у Канаді вийшла книга про страждання України від Миколи II до Сталіна 161
Павленко С. Батуринська фортеця: штурм «в лоб» чи завдяки потерні? 164
Бушин М. В. М. Половець. Маркович Олександр Михайлович. Чернігів: Просвіта. 2019. 120 с. 168

ЮВІЛІЇ

о.Юрію Мицику – 70! 171

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

УДК 94 (477)

Сергій Шумило

●

ПРЕДСТАВНИКИ КОЗАЦЬКО- СТАРШИНСЬКИХ РОДИН ЧЕРНІГОВО-СІВЕРЩИНИ В АФОНСЬКОМУ ЗОГРАФСЬКОМУ ПОМ'ЯННИКУ XVII – XVIII СТ.

Стаття присвячена вивченню виявленого в архіві болгарського Зографського монастиря на Афоні рукопису XVII – XVIII століть. Він має назву «Руський Зографський Пом'яник». У ньому записані відомості про роди українських гетьманів та козацької старшини, яка здійснювала з 1639 р. і до кінця XVIII ст. пожертви на Зографський монастир на Афоні. Зокрема, стаття присвячена висвітленню зв'язків української козацької верхівки Чернігово-Сіверщини з центром православного чернецтва на Афоні в XVII – XVIII століттях.

Ключові слова: козацтво, старшина, гетьмани, благодійність, пом'яник, Афон, Зограф, Чернігово-Сіверщина.

Серед усталених традицій українського козацтва та козацької старшини було надання щедрих пожертв на православні монастирі та церкви. Водночас, якщо про пожертви і дари українських гетьманів і козацької старшини до українських монастирів і навіть у такі центри східного християнства, як Константинополь, Єрусалим, Антіохію та Олександрію, написано чимало¹, то про їхні зв'язки з центром східного православного чернецтва на Святій Горі Афон донедавна не було жодного окремого дослідження. Тема ця і досі лишається найменш вивченою².

Особливо тісні зв'язки з Україною та українським козацтвом здавна підтримував болгарський афонський Зографський монастир, в якому жили і молилися чимало вихідців з України. З 1747 р. при ньому на Святій Горі навіть було утворено окремих

---

1 Дабижа А.В. Дар Мазепи гробу господнему // Киевская Старина. 1893. № 11. С. 317 – 321; Харлампович К. В. Малороссийское влияние на великорусскую церковную жизнь. Казань, 1914. Т. I. С. 360; Павленко С. Иван Мазепа як будівничий української культури. К.: Києво-Могилянська академія, 2005. С. 62 – 63, 174; Ступак Ф. Я. Добродійна діяльність гетьмана І. Мазепи // Український історичний журнал. 2005. № 1. С. 138 – 148; Лиман І. Церковний устрій Запорозьких Вольностей (1734 – 1775). Запоріжжя, 1998. С. 121; Шумило С.В. Православна духовність та релігійні традиції Запорозького козацтва... С. 376 – 377; Його ж: Автобіографія та листи прп. Паїсія. Наукова розвідка // Преподобний Паїсій Величковський. «Повість про святий собор» та маловідомі листи... С. 24 – 29.

2 Шумило С. В. Влияние Святой Горы Афон на духовную, культурную и политическую жизнь Украины XVIII в. // Афон и славянский мир. Сб. 1. Материалы междунар. науч. конф., посв. 1000-летию присутствия русских на Святой Горе. Белград, 16 – 18 мая 2013 г. Афон: Русский Пантелеимонов монастырь, 2014. С. 113 – 130; Шумило С.В. «Посилати русинів, схильних до благочестя, на Афон». Роль Святої Гори в історії культури і духовності України // День. Щоденна всеукраїнська газета. 2014. № 164 – 165 (4287 -4288). 5 – 6 вересня. С. 13.

український козацький скит «Чорний Вир», який населяли переважно колишні запорозькі козаки³.

У цьому плані важливим є виявлення в архіві болгарського Зографського монастиря на Афоні рукопису XVII – XVIII ст., який має назву «Руський Зографський Пом'яник» (болг. Руски Зографски Поменик)⁴. Виявлено його серед старовинних рукописів бібліотеки обителі автором цієї статті під час наукової експедиції до Святої Гори Афон у 2015 р.

Частковий опис «Руського Зографського Пом'яника» та введення його в науковий обіг було вперше здійснено в Україні на сторінках наукового часопису «Сіверянський літопис» у листопаді 2016 р⁵.

Цей рукопис являє собою унікальну пам'ятку, яка відкриває маловідомі сторінки як в історії Зографського монастиря на Афоні, так і засвідчує існування досить тісних зв'язків України та, зокрема, українських гетьманів і козацької старшини (у якості ктиторів та меценатів) зі світовим центром східного чернецтва та містицизму на Афоні.

Рукопис являє собою книгу чи Синодик із записами всіх знатних благодійників і жертводавців афонського монастиря Зограф в Україні та Росії. Їх відвідували зографські ченці протягом XVII – XVIII ст., збираючи пожертви на свою обитель.

Слід зазначити, що пом'яники – цінне та унікальне історико-генеалогічне джерело. Переважно це книги (синодики), куди вносили імена для молитовного поминання у храмах і монастирях жертводавців та їхніх родичів як живих, так і померлих. Вони дозволяють встановити імена учасників різних історичних подій, визначити коло вкладників і благодійників того чи іншого монастиря чи церкви, дізнатися про родинні зв'язки тощо. Особливо незамінні вони в генеалогічних і просопографічних дослідженнях⁶.

Існують різні види пом'яників-синодиків. У даному випадку ми маємо справу з т. зв. «вкладною книгою», до якої вносилися імена ктиторів, які зробили значні пожертви на монастир. На Афоні традиційно заведено було вести подібні пом'яники або синодики ктиторів і благодійників, куди, як уже зазначалося, записувались імена жертводавців і їхніх родичів (як живих, так і померлих).

Щодо «Руського Зографського Пом'яника», то записи у ньому було започатковано в 1639 р., а тривали вони до кінця XVIII ст. Отримуючи пожертви, ченці старанно записували як імена та прізвища (а також посади чи церковний сан) жертводавців, так і їхніх рідних («роди»). Таким чином, рукопис являє собою унікальну пам'ятку, в якій збережено свідчення не тільки про знатних українських та російських меценатів, але й повні відомості про склад їхніх родин.

До цього часу не існує детального опису Пом'яника та записаних у ньому українських меценатів. Лише короткі загальні згадки про цей документ є у працях

---

3 Шумило С. В. «Духовное Запорожье» на Афоне. Малоизвестный казачий скит «Черный Вир» на Святой Горе. К., 2015. С. 24 – 40; Шумило С. В. Афонский скит «Черный Вир» и попытки воссоздания нового Русика в XVIII в. на Святой Горе // Афон и славянский мир. Сб. 3. Материалы междунар. науч. конф., посв. 1000-летию присутствия русских на Святой Горе. Киев, 21–23 мая 2015 г. Афон: Свято-Пантелеимонов монастырь, 2016. С. 214 – 246.

4 Архів Зографського монастиря на Афоні (АЗМА). Руски Зографски Поменик от 1639 г. 116 листа хартия. Рукопис 77. Колишній шифр – П.б.16.

5 Шумило С. В. Нове джерело до біографії І. Мазепи та історії зв'язків української козацької старшини з центром православного чернецтва на Афоні // Сіверянський літопис: Всеукраїнський науковий журнал. 2016, листопад-грудень. № 6 (132). С. 73 – 84.

6 Поньрко Н. В. Синодик // Словарь книжников и книжности Древней Руси. Л., 1989. Вып. 2, ч. 2. С. 342; Сазонов С. В. О видах синодика-помянника // История и культура Ростовской земли–1992. Ростов, 1993. С. 110 – 112; Левицкая Н. В. Синодики-помянники в русской историографии XIX – XX вв. (источниковедческие аспекты) // Там же. С. 112 – 118; Воробьева С. В., Пигин А. В. Заонежские помянники XVII – XIX веков как источники по истории крестьянских семей // Кижский вестник. Петрозаводск, 2007. Вып. 11. С. 127 – 147; Дергачёва И. В. Синодик с литературными предисловиями: история возникновения и бытования на Руси // Древняя Русь. 2001. № 4. С. 89 – 90.

болгарських дослідників Х. Кодова, Б. Райкова, С. Кожухарова, К. Павлікіянова, Д. Чешмеджієва та інших⁷.

Рукопис містить 118 аркушів розмірами 295 x 157 мм. Записи здійснені церковно-слов'янською мовою, напівуставом, заставки й ініціали виконані у стилі бароко з елементами імітації стародрукованих книг. Записи читаються порівняно легко. Почерк не завжди один і той же, оскільки писали кілька зографських переписувачів, серед яких були й художники-каліграфи. Окремі заголовки (зокрема, І. Самойловича, І. Мазепи та ін.) майстерно оформлені у вигляді кириличих літер, які візерунково переплетені між собою.

Друга частина Пом'яника цілком присвячена представникам української козацької старшини (з 56 по 113 аркуш). Починається вона з роду гетьмана Івана Самойловича, перерахування представників якого займає дві сторінки.

Суттєвий інтерес являє записаний у цьому Пом'янику серед ктиторів та жертводавців Афонського Зографського монастиря Іван Мазепа з усім своїм родом. Запис роду гетьмана у Пом'янику зустрічається двічі: на аркуші 64 зв та аркуші 89 зв. У першому випадку нотатки здійснено в м. Батурині між 1682 – 1687 роками, коли Іван Мазепа посідав уряд генерального осавула. Другий запис здійснено між 1701 – 1705 роками, коли Іван Мазепа вже обіймав посаду гетьмана.

Так, між 1682 – 1687 роками у Пом'янику міститься такий запис:

**«Мѣсто Батуринѡ, генералны Мазепа
Сїси ѿ и помлѣй раба своего Іѡанна, Марїа, Стефана, Магдалинѣ, Євдокїю,
Варварѣ, Самѣила, Варварѣ, Уліанѣ»⁸.**

У записі між 1701 – 1705 роками рід Івана Мазепи згадується так:

**«Родъ его црсаго прѣсвѣтлаго величствїя Войска Запорожского гетмана
Іѡана Мазепы**

**Іѡаннѣ, Марїю, Стефана, Магдалина, Євѣдокїа, Варвару, Самоила, Варварѣ,
Уліанѣ.**

Василїѣ, Маринѣ, млдци Іѡанна, Марїю, Кирилла, Аннѣ, Григорїѣ, и Анастасїю, інокїню АѠанасїю, Андрѣѣ»⁹.

В обох записах роду І. Мазепи, різниця між якими становить не менше 14 років, ми бачимо однакові імена.

Привертає увагу той факт, що в обох записах одразу після імені Івана Мазепи йде ім'я Марії, а потім його батьків Стефана і Магдаліни. Імовірно, тут одразу після гетьмана і перед його батьками під іменем Марія записана його дружина. За такою ж схемою у пом'янику записані й інші роди козацької старшини, починаючи з родини Івана Самойловича. Таким чином, можна припустити, що звали дружину І. Мазепи не Ганна і не Олена, як прийнято було вважати донедавна, а саме Марія. Про це докладніше вже йшлося у попередньому дослідженні, опублікованому у «Сіверянському літописі» у листопаді 2016 р¹⁰.

Серед жертводавців Зографського монастиря на Афоні зазначені представники знатних родів української козацької старшини з Києва, Переяслава, Чернігова, Гадяча, Лубен, Миргорода, Полтави, Сум, Лебедина, Охтирки, Харкова, Ізюма та багатьох інших українських міст¹¹.

7 Кодов Х., Райков Б., Кожухаров С. Опис на слав. ръкописи в б-ката на Зографския ман-р в Св. гора. София, 1985. Т. 1. С. 78 – 80. № 38; Турилов А.А. Критерии определения славяно-молдавских рукописей XV-XVI вв. // Хризограф. М., 2005. Вып. 2. С. 152, 165; Турилов А.А., Чешмеджиев Д., Масиел Санчес Л. К. Зограф, болгарский монастырь на Афоне // Православная энциклопедия, 2009. Т. 20. С. 301 – 313; Мердзимекис Н. Связи Афонского монастыря Зографу с царской Россией // Россия – Афон: тысячелетие духовного единства. Материалы международной научно-богословской конференции. Москва, 1 – 4 октября 2006. М.: ПСТГУ, 2008. С. 253 – 254; Шумило С.В. «Духовное Запорожье» на Афоне... С. 25 – 29; Шумило С.В. Афонский скит «Черный Выр» и попытки воссоздания нового Русика... С. 216 – 217.

8 АЗМА. Руски Зографски Поменик. Арк. 64зв.

9 АЗМА. Руски Зографски Поменик. Арк. 89зв.

10 Шумило С.В. Нове джерело до біографії І. Мазепи та історії зв'язків української козацької старшини з центром православного чернецтва на Афоні. С. 73 – 84.

11 Література про українські козацько-старшинські роди: Лазаревский А.М. Очерки малороссийских родов. Материалы для истории общества в XVII – XVIII вв. // Русский ар-

Зокрема, тут записані знатні козацькі роди Івана Самойловича, Данила Апостола, Леонтія Полуботка (записаний і Павло Полуботок), Семена Палія, Івана Обидовського, Федора Топольницького, Івана Черниша, Василя Жураковського, Василя Кочубея, Івана Іскри, Михайла Гамалії, Івана Гулака, Ігнатія Галагана, Михайла Корсака, Симеона Савича, Михайла Бороховича, Андрія Горленка (серед роду останнього згадується й єпископ Іоасаф (святий Іоасаф Білгородський. – Прим. авт.), Сави Прокоповича, Василя Котляревського та багатьох інших.

Серед церковних діячів увагу привертають перераховані роди архієпископа Феодосія Чернігівського, митрополита Рязанського Стефана Яворського, єпископа Львівського Іосифа Шумлянського, митрополита Білгородського Іустина Базилевича, архимандритів Києво-Печерських Варлаама Ясинського та Мелетія Сухевича, ігуменів Києво-Михайлівського Золотоверхого монастиря Феодосія Софоновича та Сильвестра Головчича, ігумена Київського Пустинно-Микільського монастиря Іоасафа Кроковського, ігумена Межигірського монастиря Феодосія Васковського, ігумена Видубецького монастиря Варлаама Страховського, архимандрита Чернігівського Єлецького монастиря Ісакія Вленкевича. Також згадуються тут й ігумени та братія Мгарського Лубенського, Густинського Прилуцького та інших українських православних монастирів.

Особливу увагу привертає серед записів імен жертводавців у Зографському Пом'янику запис видатного українського релігійно-культурного діяча XVII ст. – архієпископа Чернігівського Феодосія (Углицького; 1630-і – 1696), здійснений ним у 1695 р. за рік до своєї смерті. Там записані його батьки та рідні. Найцікавіше, що, як засвідчено у багатьох вітчизняних джерелах, на момент канонізації свт. Феодосія в 1896 р. імена його батьків не були відомі і тому ніде в житті не були названі. Вперше імена батьків свт. Феодосія були внесені до житія після 1896 р. на підставі видіння київського старця Олексія Голосіївського, якому уві сні явився свт. Феодосій і попросив помолитися за його батьків, назвавши їхні імена: ієрей Микита та Марія. Так уперше за 200 років після смерті свт. Феодосія стали відомі імена його батьків. Було чимало сумнівів, чи можна довіряти таким «джерелам» і вносити до біографії святих імена батьків лише на підставі сновидіння, нехай і такого шанованого старця, як Олексій Голосіївський. Пізніше ці відомості вперше вдалося підтвердити на основі Видубецького Пом'яника. Так само у поминальному записі, здійсненому свт. Феодосієм Чернігівським за рік до смерті, в афонському Зографському Пом'янику в якості його батьків записані саме ієрей Микита та Марія. Також тут записані його родичі Іоанн, ієромонах Никон, Василій, Тетяна та архім. Іоанн¹². Таким чином, уперше названі в життєвих свт. Феодосія Чернігівського на основі видіння старця Олексія Голосіївського імена його батьків укотре знайшли своє підтвердження в афонському джерелі XVII – XVIII ст.

Серед видатних церковних діячів Чернігівщини у Зографському Пом'янику в якості жертводавців згадані також: архимандрит Гедеон (Одорський, Довмонт) – ректор Києво-Могилянської академії і настоятель Батуринського Крупицького Миколаївського монастиря, заарештований та засланий у 1712 р. на Соловки як прихильник гетьмана Івана Мазепи та Пилипа Орлика; ігумени Густинського монастиря

хив», 1875. Т. 2, кн. 8; Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. К., 1908 – 1912. тт. 1 – 5; Кривошея В.В. Українська козацька старшина. К.: Укртиппроєкт, 1997. ч. 1. Урядники гетьманської адміністрації: Реєстр. 102 с.; Його ж. Українська козацька старшина. К.: ІПіЕД НАНУ, 1998. Ч.2. Синодики як джерело до козацько-старшинської генеалогії. 83 с.; Його ж. Національна еліта Гетьманщини (Персональний склад і генеалогія козацької старшини. 1648 – 1782 рр.) К., 1998. Ч. 1. 270 с.; Його ж. Національна еліта Гетьманщини (Персональний склад і генеалогія козацької старшини. 1648 – 1782 рр.) К., 1998. Ч. 2. 344 с.; Кривошея В.В., В'ялов П.І. Шляхетсько-козацькі роди та їх доля. К., 1999. 83 с.; Кривошея В.В. Генеалогія українського козацтва: нариси історії козацьких полків. К.: Стилос, 2002. 396 с.; Його ж. Козацька еліта Гетьманщини: монографія. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса, 2008. 452 с.; Кривошея В. В., Кривошея І.І., Кривошея О. В. Неурядова старшина Гетьманщини: довідник. К.: Стилос, 2009. 431 с.; Кривошея В.В. Козацька старшина Гетьманщини. Енциклопедія. К.: Стилос, 2010. 792 с.

12 АЗМА. Руски Зографски Поменик. Арк. 60зв.

на Прилуччині Іов Мартинович та Іаків Жданович; ігумен та намісник Рихлівського Пустельно-Микільського монастиря на Коропщині Діонісій та Гедеон; батьки і родичі святителя Іоасафа (Якіма Андрійовича Горленка), єпископа Білгородського і Обоянського, та інші.

Особливий інтерес являють записані у Зографському Пом'янику представники знатних родів чернігово-сіверської козацької старшини XVII – XVIII ст. Зокрема, тут перераховані такі українські козацькі полкові та сотенні центри: Чернігів, Новгород-Сіверський, Батурин, Стародуб, Глухів, Ніжин, Кролевець, Короп, Сосниця, Почеп, Мглин, Бахмач, Конотоп, Мена, Бережани, Варва, Ічня, Прилуки, Козелець та інші.

Окрім родів гетьманів Івана Самойловича, Івана Мазепи, Данила Апостола та Івана Скоропадського, у Зографському Пом'янику в якості жертводавців цього афонського монастиря записані наступні представники знатних козацько-старшинських родів з Чернігово-Сіверщини: Петро Михайлович Забіла, адміністратор королівського майна в Борзні, в 1648 р. підтримав Богдана Хмельницького, полковник Борзнянський (1649 і 1654 – 1655), прихильник політики гетьмана Івана Виговського, генеральний суддя (1663 – 1669), генеральний обозний (1669 – 1685); Василь Касперович Дунін-Борковський (1640 – 1702), полковник чернігівський (1672 – 1685), генеральний обозний в уряді гетьманів І. Самойловича та І. Мазепи (1685 – 1702), наказний гетьман (1687); Павло Леонтійович Полуботок, полковник Чернігівський (1705 – 1723), наказний гетьман Лівобережної України (1722 – 1724); Юхим Якович Лизогуб, генеральний бунчужний (1687 – 1690), генеральний хорунжий (1694 – 1698), з 1698 – полковник Чернігівський, був одружений на доньці гетьмана Петра Дорошенка; Семен Юхимович Лизогуб (1689 – 1734), служив на Чернігівщині в чині бунчукового товариша (1715 – 1734), онук гетьмана Петра Дорошенка, був одружений з донькою гетьмана І. Скоропадського Іриною, прапрадід по матері письменника Миколи Гоголя; Іван Обидовський, племінник Івана Мазепи, полковник ніжинський (1695 – 1701), стольник (1689), наказний гетьман (1695, 1700); Дмитро Лазарович Горленко (1660 – 1731), полковник прилуцького полку (1692 – 1708), наказний гетьман (1705), один із найближчих соратників Івана Мазепи, в 1709 – 1710 роках поряд з Пилипом Орликом і Андрієм Войнаровським був одним із кандидатів на гетьманство, як посол уряду Пилипа Орлика підписав із Кримським ханатом Кайрський договір про військовий союз Гетьманщини з Кримським ханством (1711); Костянтин Іанович Голуб, генеральний бунчужний (1678 – 1687) та наказний гетьман (1687); Сава Прокопович, генеральний писар (1677 – 1687), генеральний суддя (1687 – 1701) та наказний гетьман (1690); Андрій Дорофійович Дорошенко, наказний гетьман, паволоцький полковник, сосницький сотник Чернігівського полку, брат гетьмана Петра Дорошенка та онук гетьмана Михайла Дорошенка; Василь Андрійович Дорошенко, сотник волинський (1699), сосницький (1723); Іван Андрійович Дорошенко, сосницький сотник (1692 – 1694, 1699 – 1701, 1704); Семен Савич, у 1701 – 1706 рр. – писар Генерального військового суду, в 1709 – 1723 – генеральний писар в уряді Івана Скоропадського та Павла Полуботка; Іван Федорович Чарниш († 10(21).12.1728), правитель гетьманського замку в Батурині при гетьмані І. Мазепі, гадяцький полковник (1709 – 1714 рр.), генеральний суддя (1715 – 1725 рр.) в уряді Івана Скоропадського та Павла Полуботка; Степан Петрович Забіла († 1694), ніжинський полковник, генеральний хорунжий в уряді гетьмана Івана Самойловича; Михайло Андрійович Миклашевський, генеральний осавул (1683 – 1686), генеральний хорунжий (1688), генеральний осавул (1689 – 1704), стародубський полковник (1705 – 1706); Яків Михайлович Павловський, ротмістр надвірної корогви гетьмана Івана Самойловича (1678); Василь Чуйкевич, дворянин гетьмана Івана Мазепи, значний військовий товариш, реєнт Генеральної військової канцелярії, генеральний суддя (1708); Федір Іванович Лисенко, осавул Чернігівського полку, генеральний осавул (1728 – 1741), з 1741 року – генеральний суддя, член Правління гетьманського уряду († 1751); Яків (Максим) Жураковський, ніжинський полковник (1678 – 1685); Лук'ян, син Я. Жураковського, ніжинський

полковник (1708 – 1718); Василь Якович Жураковський, генеральний осавул (1710 – 1724); Іван Федорович Стороженко, ічнянський сотник (1676 – 1687), прилуцький полковник (1687 – 1692); Лазар Федорович Горленко, прилуцький полковник (1658 – 1687); Дмитро, син Л. Горленка, прилуцький полковник (1692 – 1708), наказний гетьман (1705); Ян Христофорович (Криштофович, Іван Грек), значний товариш полку Прилуцького (1676), суддя Прилуцького полку (1682 – 1687); Іван Яремович Ніс, осавул Прилуцького полку (1682 – 1687); Семен Степанович Ракович, писар Прилуцького полку (1671 – 1691); Семен Висоцький, прилуцький городовий отаман (згадувався у 1683); Іван Васильович Себастьянович, писар Прилуцького полку (1693 – 1703); Яків Кіндратович, сотник Полкової Прилуцької сотні (1691 – 1709); Стефан Якович Журовський, козелецький вїйт (згадувався у 1701 – 1702); Федір Кандиба, корсунський полковник (1669 – 1672, 1674 – 1675), конотопський сотник Ніжинського полку (1681 – 1689); Андрій (Андронік), син Ф. Кандиби, конотопський сотник (1699 – 1707), корсунський полковник (1708 – 1709), брацлавський полковник (1709); Василь Федорович Ялоцький (Федорович Василь), глухівський сотник (1678 – 1687, 1689 – 1696); Іван Мануйлович, глухівський сотник (1713 – 1728), генеральний осавул (1728 – 1738); Олексій Михайлович Туранський, глухівський сотник (1699 – 1709), генеральний суддя (1709 – 1716); Іван Миколайович Маковський, кролевецький сотник (1675 – 1679, 1681 – 1707), у чернечому постризі в лаврі Іларіон (1707 – 1713); Лук'ян Іванович Жоравка, новгород-сіверський сотник (1693 – 1709); Наум Григорович Ноздря, почепський сотник (1670 – 1687); Антон Петрович Карнович, значний військовий товариш, писар Почепської сотні (1678 – 1688); Кирило Якович Великосович, почепський сотенний отаман (1666 – 1691); Іван Романович Романовський, мглинський сотник (1678 – 1679, 1682 – 1705) Стародубського полку; Степан Романович, бахмацький сотник (1695 – 1700) Ніжинського полку; Микола Григорович Грембецький, роїшенський сотник (1679 – 1692) Чернігівського полку; Тимофій Алексійович (Тиміш Олексійович), стародубський полковник (1665, 1673 – 1678, 1687 – 1689); Самійло Іванович Кольничий, Стародубський полковий суддя (1671, 1679 – 1694); Гнат Іванович Галаган, чигиринський (1709 – 1714) і прилуцький (1714–1739) полковник.

Також у Зографському Пом'янику записані роди чернігівських вїйтів Степана Отроховича та Федора Лопати, ніжинського бургомїстра Дмитра Лаєвича, прилуцького бурмістра та вїйта Григорія Огроновича (Корнієнка) та інших.

Виявлений в архіві Зографського монастиря на Афоні «Руський Пом'яник» є унікальною пам'яткою та важливим джерелом до біографій українських гетьманів та козацької старшини. Він дозволяє встановити імена учасників різних історичних подій, виявити їхні родинні зв'язки тощо. У ньому збережено свідчення не тільки про знатних українських меценатів, але й повні відомості про склад їхніх родин. Останнє являє особливу цінність, оскільки про багатьох представників української козацької старшини та шляхти таких даних не збереглося, і завдяки віднайденому рукопису тепер є можливість відновити генеалогічне древо цих родів. Окрім того, документ є цінним джерелом для вивчення зв'язків української козацької старшини з центром православного чернецтва на Афоні в XVII – XVIII ст.

Наразі триває робота над обробкою згаданих у «Зографському Руському Пом'янику» імен та родів української козацької старшини, за результатами якої планується видання окремої монографії з детальним описом усіх згаданих там родів.

Оскільки рукопис є цінним джерелом у дослідженнях не тільки з історії Церкви та України в цілому, але й, зокрема, з історії Чернігово-Сіверщини доби Гетьманщини, у цій публікації вперше розміщуємо перераховані в афонському «Зографському Руському Пом'янику» роди чернігово-сіверської козацької старшини XVII – XVIII ст. Всі записи публікуються мовою оригіналу, так, як вони записані в афонському рукописі.

**ДОДАТОК:
З «Руського Зографського Пом'яника»**

// арк. 57 зв.
мѣсто Глухова ...

Протпоп	Сщєнно ієрєа Василїа. Марїю Ирїнж. мл: Їоанна. мл: Анѣдрєа мл: Филипѣпа. мл: Анастѣасїю. мл: Єлену. инокїню Єкатєрїну.
слуцѣки	Θєѡдра ієрєа монахїю Θєѡдсїю. ієрєа Анѣдрєа.
Сотник	раба Бжїа Василїа Марїю Їѡана Татїанну Анастасїю Єленну
взїтъ	Сїси гї и помлѣи раба своєго Мартїна Оулїану. Василїю ус Акилїну. Алєзїа Євѣдокїю Дамїана
род Алєзїа	Алєзїа Марїа Васьса Леѡнтїа Анна Алєзїа ус. Михайла
Михайлович	Васка Лаврєнтїа Євѡїмїа Єкатєрїна. живїхь мл Але
Турїнскаго	зѣа: мл: Димїана Василя Вассю мл
сотника	Анастасїю: у: мл: Гаврїїла. Фєодору Романа
Глуховског	Лаврєна
аѣѣв:	

во первїхь Радїона, Анна и Анна, Марїа
Θєѡдосїа, Пєлагїѣ, Ирїны, Василя, Ро
манѣ, Іѡанѣ, и Іѡанѣ, Сїмєѡна, Самуєля,
Іакова, Іѡанна, Параскевїѣ, Зїновїю,

Катарїна, Василїй, Анна, Алєзандєр, Марѣа
Михайло, Василїй, Іванѣ Тїмоѡѣй, Анна, сочады.
Хрїстїна. Стефанї Θєдор Анна.

Род бл҃городнаго Пана Григорїа Кнѣзѣа Четвєртєнскогѡ Свѣтополка
Анастасїа Анна Марїа Грїгорїа Улїану Андрєа
Їѡанна Мартирїа. Матфєй Грїгорїй

// арк. 58 зв.

мѣсто Кралєвецъ

сотникъ Сїси гї ипомлѣи раба своєго Їѡанна Агаѡїю Павла Іакѡ
ва. Θєѡдра Аннж и Оулїанїю. Сїлївєстра єромонах. Марїю
Нїкѡлає Анастасїю Євпразїю монахїю Наѣма Грїгорїа

аѣан их Сїси гї ипомлѣи раба своєго Калистратїа Θєѡдру Стєфан
Нїкифѡра Євдогїа Марїа Захарїю Авєркіа

родѣ Илїи Ивановича Сздравї Илїю
за оупокѡи Василїа Іѡанна Марїю Карпа
Анну Василїа Марїну Іакова Аѡанасїа
Пєлагїю Василїа Їѡанна Іанїкїа
Самуїла Дамїана Леѡнтїа Θєѡдора

атаман Василїа Євфросїню сочади ихъ

МѢСТО ЧЕРНЬГОВЬ:

Родъ пана Феодора Лопаты.
Іуліану, Марію, Петра, Пелагію,
Іоанна.

// арк. 59

МѢСТО Корѡл року 1683 мсца іюніа 12

обозны Сіси ги ипомлүй раба своего Петра Агапію Іѡанъна,
енералны Анну, Евдокію, Петра, Іѡанъна, Анну, Анастасію Анъну,
сѡтник Сіси ги ипомлүй раба своего Тихѡна: **МѢСТО Сосницѡ** родъ пна Андреѡ
Дорошелка Феѡдора, Агафию, Васіліа, Іѡана, Феѡдора, мл: Петра, мл:
Васіліа, мд: Марѡу, мл: Марину, Іѡана:
Род: пна Савы: Пелагию: Марка: Евдокію: род: пна Іѡсифа
Кузъмовича, Ірину: Марию: Усопшихъ Козму: род: сщєно Іереѡ
Григоріѡ: Агафию Іереѡ: Іѡанна
Анну:

полковник МѢСТО Новгородокъ¹³

сотник Лукѡанъ Ивановичъ, Ирина, Тимофѡй
Маріѡ, мд Григорій мд Тимофѡй Анна
мд Анастасіѡ, мд Стефан мд Иаков
мд Параскевіѡ мд Елена,
Усопшіє:

Софоній, Іѡанъ, Єкатерина Евдокіѡ
Магдалена Леѡнтий Анна мд Анастасіѡ

Родъ Афанасію Зарудзкого протопопы
Новгородского

Іереѡ Аѡанасій, Параскевию, Алеѡѡй, Андреѡ
Иоан Єчвфиміѡ. Козму Евдокію соча их
Преставлшіисѡ Богданъ, Миколай, Соѡиу
Алеѡѡй, Елена, млднцѡ: Даніиль, Козма
Стефанъ, млдца Ульѡна, Анна Ульѡна

// арк. 59 зв.

мѢСТО Почеп¹⁴. на днь Сгго Пѣтра

протопоп Сіси ги ипомлүй раба своего сщєнно іереѡ Іоанна Дарію
Алеѡѡ, Костантіѡ, Симеѡна, Евфросимію, Домникію, Оуліану.
мертвіє. Іереѡ Матѡѡ. Іѡкова, Агафию Кирилла, Павла, Марію, Анну.
Сѡтник Сіси ги ипомлүй раба своего Наѡма Анастасію Філіппѡ
Феѡдсію Флѡра Сѡвкж Григорію Меланію Лукж Васіліѡ

¹³ Новгородський (Новгород-Сіверський) сотник Жоравка Лук'ян Іванович (1693 – 1709)

¹⁴ Почеп розташований на території української історичної землі Стародубщина, що належала до Чернігово-Сіверщини, нині місто в Російській Федерації, адміністративний центр Почепського району Брянської області. Населений пункт відомий з кінця XV ст. Перша згадка в Литовській метриці належить до 1447 р. Протягом XVI – XVII ст. місто було оборонною фортецею. З 1654 р. – у складі Гетьманщини як частина Стародубського полку. З 1750 р. місто належало гетьману Кирилові Розумовському, тут він збудував палац, собор та парк. У 1781 р. зі скасуванням сотенного поділу Почеп став містечком у складі Мглинського повіту Новгород-Сіверського намісництва, а з 1802 року – Чернігівської губернії. У 1917 – 1918 рр. місто перебувало у складі Української Народної Республіки (УНР) і Української держави П. Скоропадського. З 21 січня 1918 р. Почеп став центром повіту у складі Чернігівської губернії. Після більшовицької окупації постановою НКВС від 9 липня 1919 р. північні повіти Чернігівської губернії були передані до складу новоствореної Гомельської губернії РРФСР. З 5 травня 1923 року по 1929 рік Почеп і повіт перебували у складі Брянської губернії РРФСР.

Усопших: Пелагию:
род пна Йѡсана Бѣлзорецкого. усопшихъ Тимоѳеа. *Анну*.

взйть родпана Григоріа Пелáгїа Сѣргїю *Анну*

писарь рód пана Антонъа Татїанж Леóнтїа *Евѡѳїмїа Трофима*

атаман Күрїло Татїанж Пѣтро Марїю Алѣзи Антона *Мазим Леóнтїа*

Село Баклань: род пна Герасима. Марию. усопшихъ. Антонїа. Єкатери́нх.
Алекса́а Матѳеа.

Род: пнѣ Харитины Ши́райхи: *Афтанасїа*. Євѡдокію: *мл: Йѡсана*

// арк. 60

мѣсто Мъхлинъ¹⁵

со́тник Сїси гї и помлїи раба́ своег. *Йоáнна Θεóдсїю*

взйть Сїси гї и помлїи раба́ своего *Васїліа Анастасїю Григорїе*
Андре́а Татїанж

Романов Сїси гї раба́ своего *Йоáнна Ирїнж Анастасїю Алѣзїа*
скы

наместник Сїси гї е́щенноіере́а *Малахїа АгаѲїю Йоáнна Артѣму*
Йоакима е́реа Григорїа Марїа: МѢСТО ЧЕРНѢГОВЪ:
Род *Архидиакона: Гѣрмана. усопшихъ. Конона. Йнокїю. Минодорх:*
Род: *намѣсника Антонїа. Йереа. Григорїа. Марию. Йеремонаха: Амбросїа*

Рокх ^{ауїи16}

Род: пна Васїліа Борковскаго. *Синклитїкыю. Сте́фанїдх. мл:*
Михаїла

мл: Андреа. Устинїю. Анну. Анастасїю. Сїмеона. Θεóдосїю.
... октов: *Усопших. Васїліа. Йереа. Стефана. Йереа. Петра. Йереа Йоáна.*
Татїанх. Єкатери́нх. Анастасїю. Ирїнх. мл: Варварх. мл: Наталїю.
мл: Пелагию: Анастасїю Стефанидх. Сїмеона
Θεóдосїю, Євстафїа, Θεóдора, Йоáнна
Агафїю, Сїмеона, Марїю,

15 Мглин розташований на території української історичної землі Стародубщина, що належала до Чернігово-Сіверщини. Нині місто в Російській Федерації, адміністративний центр Мглинського району Брянської області. На землях сучасного Мглина в XII ст. існувало давньоруське сіверське місто Зартий (Заритий) Чернігівського князівства, воно було спалене ханом Батием у середині XIII ст. З XV ст. Мглин уходив до складу Великого князівства Литовського. 1501 року місто відійшло до складу Московського князівства, а на початку XVII століття – до Речі Посполитої. Протягом 1649 – 1782 рр. Мглин перебував у складі Гетьманщини. Він був сотенним містом Стародубського полку. З 1760 р. місто належало гетьману Кирилу Розумовському. 1781 Мглин став повітовим центром Новгород-Сіверського намісництва, а з 1802 року – Чернігівської губернії. У 1917 – 1918 рр. Мглин входив до складу Української Народної Республіки і Української держави, був повітовим центром Чернігівської губернії УНР. Після більшовицької окупації в 1919 р. місто було приєднане до Гомельської губернії РРФСР. 1926 р. після повернення Гомеля до складу Білорусі Мглин залишився у складі Брянської губернії РРФСР.

16 1718.

// арк. 60 зв.

року ^{axins17}

Чернѣговѣ

Списи Гсди **Θεωδοσία** Архієписпа Чернѣговскогѡ
Ієр: Никитѣ, Марію, Іоанна
Ієромонахъ Никонъ Васіліа, Татіану, Архи
мандритъ Іоанъ.

// арк. 61 зв.

Род Стефана сотника Бахмацкого

Списи Гди и помлѣи Стефана: **Θεωдорѣ**
Єреміа, Романа Мрїю, Соломонїду, млднцу
Анѣну: *мл: Мрїю.*

Род бщеника Бахмацкого Симеона Дмитрієвича
Списи Гди и помлѣи бщенаго Симеона: **Мрїю**
Іоана Мрїю млдца Ємелїана: Анѣну

Род Василїа Чуйкевича.
Списи Гди и помлѣи Василїа
усопшю **Марію, Семіона, усопшии** Григорїа
Іакова, Евдокію, Єлену, Нас
тасію, Агафію, Єкатерину
Татїану, Анну Іакова, Григорїа Помѣни Гди ѣ
сопших

Ієр: Іоана, Ієр: Тимоѣя, Ієр: Петра,
Григорїа, Алєзіа, Θεωдорѣ.

// арк. 62

мѣсто Чернѣгово

протопоп Списи ги бщєнно ієреа **Стѣфана Стефанїду**

Шѣи

Сїє Поминанїє **Ісакїа Васинкевича архиман:**
Чернѣговскогѡ Єлецкогѡ. Списи Гсди и Помлѣи
Прокопїа, Анну, Татїану, Данїїла, Маѣима,
Іакова.

сотникъ Списи ги раба своєго **Николає Агаѳїи Іоаннѣ Євѣдо**
Роиски кію

буймис Списи ги раба своєго **Стѣпана Анну Иліа**
отрошєнко

сотник Григорїа Єкатерїна

намѣс: Печєр: Ієром: Іларїона. **Инокин:** Анатолїю.
Гурїа Козмѣ. Демїана. Іоанна. **Ієр: Калистрата.**

^{ayic18}

Поминанїє Митрополита Рѣзанскогѡ Стефана
Іаворскогѡ. Глас ти приносим разбойничъ: Помѣни
нас Гсди вї царствїи твоєм Стефана Іакимѡа
Павла Марію Пєлагїю Василїа Євфїмїю

17 1686.

18 1705.

генералны   **Род Савы** Прокóповичисара **вой св црс прѣсвел** запорзьского
Помѣни ги дше рабѣ своих оусóпших **Прокóпїа Илїю**
Настасїю Ёфрѣма **Петра** **Власїа** **Никóлае** **Ёкатери́ну** **Пара**
скѣвию **Їреа** **Лазара** **Їреа** **Васїліа** **млднци** **Марию** **Їзліану**
Ёсóдра **Їакóва** **а сѣ живые** **Сава** **Ирїна** **Їоанна** **Семїона**
Стѣфанъ **Васїліа** **Анна** **ѡ Іакóв**

род пана сръпина Ненадъ ѡцѹ Вѹца ѡ Ма

гѣдалина ѡ и ѡ гроша

род Никола Милевичъ сръпина

// арк. 64

мѣсто Нѣжина

род Маѣзима Журахóвского **полковник** **воис их црс прѣсвел** Запор
Помѣни ги дше оусóпших **рабѣв** своих. **Козмѣ** **Сїмеóна** **Евфи**
мїа **Пелагїа** **Їоанна** **Сїмеóна** **Ёсóдра** **Рóмана** **МатѢеа**
Ёсóдсїа **Алѣѣїа** **Костантїа** **Пелагїю** **Парасковїю** **Дороеа**
Данила **Евдотїа** **Ёсóдру** **Горпину** **Михаїла** **ТимоѢа** **Анну**
Ѣенїю **мл** **Евдотїю** **мл** **Параскевию** **млд.** **Пелагїю** **млд.** **Леон**
тїа **Ирїну** **млд.** **Їакóва** **млд.** **Костантїа** **млд.** **Ёсóдра** **млд.**
Ёкатери́ну **млд.** **Анаталїю** **млд.** **Їоанна** **млд.** **Михаїла** **млд.**

Маринѣ

Асѣ живїе **Маѣзима** **Ирїнѣ** **Лукїїана** **Васїліа** **Сїмеóна**
Їоанна **Рóмана** **Анастасїю** **Анну** **Григорїа** **АгаѢю**
Їоанна **Їоакїма** **АгаѢю** **Григорїа** **Анну** **Ёсóдра** **Їоанна**
Анѣна **Анѣдрей** **Їакóвѣ** **Настасїи** **Парасковеѣ** **Елена**

бурмїсрѣ   **Дѣмитрашко** **АгаѢїа** **Тарасїа** **Ёкатери́нѣ**

ѹсóпшеѣ   **Микóла** **Дѣспа** **Афѣна** **Микóлаи** **Юрїа** **Стану**
Катеринѣ **Стѣфана**

ѹсopшиѣ. Гурїиѣ. Ёсóдорѣ. Анѣдрейѣ. Марию. Софѣю.
асѣ живїе Анѣдрейѣ. Анну. м: Стефана. млд: Анастасїю.

грѣчини   род Сава Марїа Софїа Костантїна

гречини   род Дѣлы Аны Геóргїа Їоакѣмѣ Трендафїла
род пана Сербини Станїслава

// арк. 64 зв.

Мѣсто Батѹрино

генералны

Маѣза   **Сїси** ги и помлѹи **раба** своего **Їоанна** **Марїа** **Стѣфана**
Магдалинѣ **Евдокїю** **Варварѣ** **Самѹїла** **Варварѣ** **ѹлїанѣ**

род пана стóлѣника **Їоанна** **Обедóвскаго**

полковник Павловски Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Іакова Марію Петра Симеона Павла Прокопа Марію Павель Євѣимію

асаулъ Миклашев Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Михайла Євдокію Наста сію Данила.

Ігумень Іосифъ Бѣлѣцкій з братією
Іакова Анастасію

// арк. 65 зв.

мѣсто Конотоп

сотник рѣд пана **Θεοδρά** Татіана Андрію Акилинж Євздо кію **Оуліанію** Андрію ТимоѲею.

Родъ Васіліа Жѣраковскогo Асаула Єнералног поминаніе оусопших
Маѣима, Маринѣ, Лукіана, Симеона, Іоанна, Романа, Θεόδору, Анастасію, Анѣну; Поминаніе Живих,
Васіліа, Марію, Петѣра, Анастасію, Іоанна, Григоріа
Θεѡдосію, млд: Іринѣ, млд: *Аннѣ*, Свѣцно Іереа Григоріа Євдо кію

мѣсто Ичня

сотник Спѣси гѣи и помлѣи пана Іоанна Марію Стѣфана

взѣтъ Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Симеона Ивана Исаіа Стѣпана Димитро
Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Романа Иріна Андріи

Спѣси Гсди раба своего Димитриа з подружѣемъ, И чада ихъ:

Упокой Гсди рабовъ своихъ Маѣима Євдокію, И всѣхъ сродниковъ.

// арк. 67

Мѣсто Прилука ^{ахпв¹⁹} ф зі

рѣд пана Лазара Полковник вой их црск пресвел Запорѡзкы

Хролевий Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Лазара Єфросінѣ²⁰

Ивана Стѣпана Дмитріа Стѣпана

мрътвѣе Θεοδρά Маріа вх Агапіа Павель Аврама

судіа Спѣси гѣи и помлѣи раба своего **ІАНЫ** Параскева Хрїсто Кало юнко *Стефанъ* Аннѣ Θεѡдора Іакова Θεѡдосію Марию

асаул Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Ивана Анастасіа Іоанна хм Іоана

писар Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Симеона Агапіа Павель

взѣтъ Спѣси гѣи и помлѣи раба своего Григоріа Иріна Геѡргіа

атаман Спѣси гѣи и помлѣи Сімона Маріа Дмитра Тимош Алѣѣа Іон

19 1782

20 Єфросинія, дружина Л. Горленка.

род писар пол Васи́лиѧ Христинѧ Іоана Агафию
Прилуцкоꝝ, Петра мл: Григориѧ мл: Анатолию
Іеремиѧ бщено Іереѧ Сѡвѡстиана Савѧ
Василиѧ Марию

род пана сотника **Прилуцкого**
Іаков Мариѧ

// арк. 69 зв.

Іа́нна Георгіѧ
в ро́ку мнстирь Гѡстиньскій Ігѡмена іеромона́ха Іо́ва со всеію
авг²¹ Троецкій Прилуцкій ѡ Хрстѣ Братією Ёго.

Игѡмень Іеромонах Проко́пій из братією,

Родъ Честнаго ѡца Прокопа Ігѡмена на тотъ часъ
Гѡстиньскаго. Помѡни Бже раба своего Ме
летія. Софію, Марию. Алеѡандра, Екѡтеринѧ
и прочиихъ.

Родъ Недостоинаго Іермонаха Іакова на *тот*
час Ігѡмена Гѡстинскаго. Помѡни Гсди рабовъ своих
Іакова Ѳеѡдора Аннѧ и прочіих. Року ахчѡ²²
и прочію всю Ихъ братію ншѧ.

// арк. 76

мѣсто Стародуп

род пана полковника Стародупьскоꝝ Михаїла Іюліанію
Адреа Тихона Стѣфана Анастасіа Параскѣвіа
ѡнна Маріа: ѧс млд. Симѣѡна Ёвдокію Іоанна
Ѳеѡдра Андреа Стахія Ирѧнѧ Ёвдокію Іоанна Ѳеѡдра
Ѳеѡдра

Супруга жиющаѧ Анна
Супруга преставлшаѧся Уліана

Род, пнѧ Гарасима. Марию Конона Аннѧ Прокопѧ ѡенію ѡагию Мари

мѣсто Козальць

род Стѣфана Іаковлевича Жѡрѡвскаго. Стѣфана Марію
Іакова Марію Ѳеѡдора Кѡнѡнтина Параскѣвію Маврѧ мл: Анастасію
род Іакова Солонина Ёвдокіа
род писара Созѡнта Граповскаꝝ Григоріа Марію Лепедіха сочед их
род Кѡнѡнтина Солонина. Агаѡіа Андреа. ереѧ Петра
род Івана Фалсковскаꝝ. Анастасіа Данила Василіа Марію
род Ѳоми Сѡлімовича Ёвдокіа
род асаѡла полковаꝝ. Иліа Параскѣвіа
род Николаї Тарковскаго. ереѧ Николаѣ іеромонах Іакова

---

21 1705.

22 1699.

// арк. 79

Сїе поминанїє Пна Іакова Лизогуба мѣсто Чрънихово

Іванъ. Кондрать; Агапиѣ; Ѡвдокиѣ; Настасиѣ;
Татиѣнѣ; Семѣна; Григориѣ; Ивана; Васил; Софѣю;
Парасковею; Иоана; Кондратиѣ; Агафию; Нас
таисю; Ѡвдотию; Настасию; Семеона; Григо
риѣ; Васи́лиѣ; Софѣю; Паросковею; Дмитриѣ;
Але́зеѣ; Климентиѣ; Григориѣ; Афанасиѣ;
Кирила; Ѡмѣ; Николаѣ; Ирину; Павла; Любовь;
Иоана; Ѡвдотию; Кондратиѣ; Агафию; Анас
тасию; Си́меона; Григориѣ; Иоана; Грипину;
Павла; Пелагию; Татиѣнѣ; Евфимию; Ирину;
Игнатиѣ; Алну; Паросковею; Стефана; Пелагию;
Агафию; Евстратиѣ; Антониѣ; Ирину; Феодору;
Иоана; Іакова; Стефана; Алну; Иосифа; Романа;
Иоана; Феодосиѣ; ЕвѠимию; Татиѣнѣ; Татиѣнѣ;

Род Романа Высоцкого живих Григорий Роман.
Але́зандра Іереѣ Козма

мертвѣх

Помѣни Гсди Марка Агафию; Меланію; Марию.
Стефана. Іереѣ Стефана. Зѣнію. Іоанна

// арк. 79 зв.

Родъ Его Млсти пна Стефана Забѣли
полковника Нѣжиского Списасѣя Рокѣ аѣѣѣ
мосцѣланѣариѣ ка: дна

живиѣ,

Василиѣ, Мѣрию, Татиѣнѣ, Емѣлиѣна,
Але́зеѣ, Анастасиѣ, Анѣнѣ, Стефана
Сѣмиона, мл: Василиѣ, мл: Иоѣна, Анѣнѣ,
Тарасиѣ, Юриѣ, Михаила, Татиѣнѣ,
Параскевию, Екатерина, иереѣ Григориѣ, Агафию,
мл: Стефана, мл: Василиѣ, мл: Евстафиѣ,
мл: Христинѣ, мл: Марию. Стефана МарѠу
тогож родѣ мертвие мл: Иоанна
Михаила Агафию Петра, Параскевию,
Стефана, Василиѣ, Костантиѣ Григориѣ
Иоана, Евдокии, Тарасиѣ Христини
мл: Иоана, Василиѣ Марка Евдокии
Татиѣни, Пелагии Евдокии Евдокии,
Меланиї Іереѣ Андреѣ Прокопиѣ
Іакова Катерину

// арк. 82 зв.

Родъ Его млсти пна Евфиміа Лизогуба
полковника войска Его црського прѣстолого влчства
Запорозкого Чернѣговского. списан рокѣ ^{аѣѣѣ} апр:
Спси Гсди Рабовѣ свойхѣ.

Блгородного Раба Бжїѣ Евфиміѣ. Агафию. Любовь
Андреѣ, Іакова, Сѣмеона, Наталію, Евдокию.
Марию, Домнікію, Пелагию, Васѣлїѣ, Иоанна,
Агафию, Катерину, Евдокию, Татиѣнѣ; Параскевию,
Ѡеодорѣ, Ирину, м: МарѠу, Григориѣ,

Помяни Гсди преставшихся рабъ своихъ:
Кондратиѣ, Дорошеѣ, Петра, Анну, Параскевию, Григориѣ, Стефана,
Іоана, Климетиѣ, Іакова, Евфимиѣ, м: Василиѣ, Матѣѣ
Василиѣ, Софию, Марию, Татиану, Анну; въ Іноцехъ схимницю Ма =
рию: Пантелимона, Іноковъ Диоисиѣ, Іосифа; Раб Садока.
іоана, рабу свою Анастасию

// арк. 83

Рокѣ ^{дѣв:} апр: кѣ:

Мѣсто Прилука

Родъ его млсти пана Димитріа Горленъка полковника
войска его црського пресвѣтлогъ влчества Запорозкого Прилуцкого
ѿ здравіѣ:

Димитріа Марию: Евфросинию: Андреѣ Марию
Іоана: Григориѣ Агафию: Стефана Марию: Васи =
лиѣ, Симеѡна, Павла, Феѡдосію, Анну, Марию, Пара =
скевию; Параскевию Стефана Александрѣ: Василиѣ:
Агафию, Павла; Іоакима: с подружіемъ и чади ихъ
раба Бжїѣ Даниїла с подружіемъ и чади ихъ
раба Бжїѣ Іоана с подружіемъ и чади ихъ
-----ѿ упокоениѣ усопшихъ -----

Лазара: Феѡдора Лукѣна Іоана Феѡдора Захарїа
Петра Іоана: мл, Павла: мл Феѡдора: мл, Петра:
мл Феѡдора: Іоана, мл: Василиѣ: Іереѣ Андреѣ:
мл Іоана: Симеѡна Тимофеѣ Іоана Іоана: мл
Трохима инокини Афѣ Анѣ Асїю Павла

// арк. 83 зв.

Симеѡна, Стефана, Мартина, Костанти, Іоана
Григориѣ: Симеѡна: Іакова: Феѡдора: Іакова:
Іоана: Николаѣ: мл, Іоана: Григориѣ: Андреѣ
Марию: Анну: Марию: Агафию: Марїю: Агафию:
Зенїю: Агафию: Марию: мл, Анну: мл, Марїю:
Анастасию: Марию: Феѡдору: мл, Евдокию
мл Марию: мл, Евфимию: мл, Меланию: Улиѣну:
мл: Улиѣну: Меланию: Параскевию;

Родъ еи млсти панѣ Агафѣ Раковичовой

ѿ здравїи

Агафѣ, Глїкерию, Павла, Андреѣ Ефросинию сочадї ихъ
мл: Андреѣ, мл Михайла, мл Димитріѣ, мл: Анну
мл: Марию, мл Параскевию.

усобшиѣ

Симеѡна убиеннаго Григориѣ, Анастасию Михайла,
Улиѣну

// арк. 91

Родъ Егò млсты Пнѣ Іѡанна Черниша Гспдара
замку Батурьинского: живые

мертвие

Татиѣну. Іоанна. Маѣзима. Тимофѣѣ.
Дарїю. Назарїѣ. Єлену. Рлїну. Параскевию.

Євдокію. Курьїлла. Даниїла. Єленю: Петра
Анну Ірину мд: Іуліану. Марію

МЕРТВЫЕ

Θεодора. Маѣзима. Васи́лиа. Андре́а. Суме
она. Євдокію. Марію. мл: Сумеона. мл: Захарію.
мл: Євдокію. Єрѣа Матфе́а. Григорі́а. Анастасію

Петра Мрїю

Спаси Гди помилуй раба своего Іоана Марфу Андре Єкатерину мд
Іоана Анастасію Ірину мд: Даниила Θεодора Іоана Сумеона Анаста
сію Анну Єлену Іакова Євдокію

// арк. 96

Мѣсто Прилука

Родь Его Млости Пна Полковника Ігнатіа Галагана
Его Црского Пресвѣтлого величества войска Запоровска
го року бжїа ^{авт}здрави
Ігнатіа Єлену м: Григоріа Інокіну Параскевію

оусобшіе Іоанна Антоніа Ефімію Θεодора
Макарію Парасккова Анастасію
бгродного Ібана Гетмана блгородной Анастасій Гетмановой
Івана Софью. Аньдреа Аньну *сочади*
Марину. Фтеодора Єкатерину
усопшихъ

Марка Єлену. Агафью. Пелагию Марию.
иєреи Кондратиа. Пелагию. иєреи Стефан.

// арк. 106

город Глухов судю

Родь его млсти мсць пна Θεодора Лисенка
Асаула полкового Чернѣговского;

жйвіе

Θεодоръ; Θεодора; Іоаннъ; Анастасіа; Ага
фья; Андрей; Іоакимъ; Анастасіа; Анна,
Татіана, Θεодоръ Трофимъ, МарѠа
Й прочаа; Агафью; Анастасіа;

усопшіе

Іоаннъ, Θεодоръ, Никифоръ, Іліа, Спири
донъ, Григорій, Іосифъ, Трофимъ, Ага
фья; Іоаннъ, Іоаннъ, Петро и прочаа
тоест вес родъ Ихъ же Ймена самъ Й считаа
множество звѣздъ и всѣмъ им Ймена нарицаа и
Гсдь да впишет во книгахъ жйвотъ, Й да прло
летса: их: родитеса рекше ѡко Ймена ва
ша написанна сѣт на нѣмъ; им да сподобят их
Гсдь да сїе блженство на всехъ сѣмъ родѣ испол
нитса; млтваніи стыхъ достохвалнихъ отцовъ
же в горѣ стѣй АѠонской.

// арк. 107

Родъ Ігнатиѣ Василевича Пана Сотника
Мѣнского в року ^{дѣтѣ} мѣца Августа кд:
Ігнат: Зѣновиѣ: Іоан: Евдотиѣ: Петръ: Але
зѣй: Ѳеодора: Іоан: Ирина: Григорий: Василий: Іаков
Ѳеодора: Павелъ: Іоан: Василий Ѳеодор:

Усопшиѣ сродники

Васил: Борис: Агафиѣ: Павелъ: Агафиѣ: Марию
Филипъ Симеон: Іоан: Мариѣ: Зѣновиѣ: Василий
Гавриѣль: Іоан: Іаковъ: Іаковъ: Настасиѣ: МатѲеѣ
Маѣим: Варлааам: Ігнатий:

Ро Родъ Павла Ивановѣча жѣвѣ,
Павла Ивановича живие
Павелъ; Йрѣна, Захарий, Йулиѣна, Ѳеодор, Василий
Меланиѣ Иоанъ,

Ѳеодор живѣ

Усопшиѣ,

Анна, Назарѣа, Іер Симеона, Агафию, Іакова
Петра, Інокію Таісію, монаха Ѳеодосіѣа, Ѳеодора
Марию,

// арк. 107 зв.

Родъ живие пѣна, Андреѣа Миклашевского
Андреѣа Марину Анну Елену Анастасію
Іоана Улиѣану

мертвие

Михаила Георгиѣа Василиѣа Анну Акилину
мл Андреѣа Тихона Симеона

род пана Анто́ніа Власовича
о здравіе Уласіѣа Марию іереѣа Васіліѣа Еккатерину
Антоніѣа Анну Стефана

живые

Родъ Ериѣа Новѣцкого Софѣю Іосифа Марию
Елену Ірину Даниіла Григорѣа чадами их

// арк. 108

Помінаніе сѣтой обытел

Рыхловской.

Іеромонаха Діонісиѣа ігумен

Іеромонаха Гедеона намѣс

Іеромонахов прочі их

Сѣлвестра. Софроніѣа

Іларіона Константіна

Кипріана Нікодима

Діакони

Нікона Доментіана

Ісаію Ореста. Герасіма.

моханов:

Домнікиѣа:

Макаріа Паисіѣа

Кліментіѣа

Й всю о Хрсте братію

сѣл обытели

// арк. 108 зв.

Домъ Господаря Гетманского
раба своего Іоанна, Анну соча =
ди ихъ.

Родъ Пана Симеона Савича Писара Войскового
Енерального

Жывые

Симеона Татиану Ѳеодора Анастасию
Романа Марию мл: Михайла

Мертвые

Прокопѣ Саву Ірину Леонтиа Евфимию
Іоанна Стефана Марию Екатерину

Жывые;

Родъ Ерѣя Новѣцкого: Софѣю; Іосѣфа; Марию
Елену; Ирину; Даниила, Григорѣя, чадами ихъ,

живые

Род П: Захарѣй Юрѣвича Искри.

Захарію, Евдокію, Климентѣя, Карпа, Елену
Григорѣя

// арк. 109

за упокой

Поминать раба своего Іулиана
рабу свою Евдокею. За поминовѣние
дано один рубль

// арк. 109

Родыснѣ велможного его млсти пана Гетмана
Іоанна Скоропадского,

живые

Іоанна, Анастасію, Іуліану, Іоанна
Евдокію, Василѣя, Андрея, Ану,
Іоанна, Ѳеодору, Стефа, Евдокію,

мертвые

Ілію, Анастасію, Марка, Агафію
Костантиа Іуліану, Іоана, Павла
Анастасію, Іоана, Марию, Григорѣя,
Стефана, Григорѣя Ирину, Павла
Татиану Леонтиа, Симеона,
Іерея Иоанна;

Жывые

Родъ Ерѣя Новѣцкого: Софію; Іосифа; Марию
Елену Ирину; Даниила, Григорѣя чадами ихъ

// арк. 110 зв.

Родъ пана Демьяна
Демьяна Григорѣя Анастасію сочади ихъ

Стародубъ

Род дружины старос Ропского
Іакова Анну сочады,

городъ **Стародубъ** 1734 годъ
Родъ Ёскусовъ: певчого дому ея імператор
ского величества Івана Ісаева Гурского Ёсуса
о' здоровіи помянуть
Рабовъ своихъ Марію Захарія Евдокію
Іоана Дарію Грігоріа Марію: мѣ: Симеона
Іосифа /Васіліа:/ Настасію Марію Та-
тіану Антоніа ПетрА; І прочі их
сродниковъ -----

за упокой
ПОМѢНУТЬ

Родъ Ёскусовыхъ же: рабовъ своихъ Ісаіа
Ірину Домнікію Іакова: Ірея' Ѳеодора:
мѣ: Ігнатіа Тимоѳеа' Савеліа Никиту
Агафію пан Іакова Петра Грігоріа Евдокію Рабовъ *Бжїи* Анну
І всѣхъ сродниковъ помѣни Гди

// арк. 111

Городъ Глуховъ, род Ігната Павлова. Помянуть о здоровіи
Павла, Марію, Василія, Ігнатія Григорія, Алезандра,
Филона, Андрея, Василія, Іерея Дионисія, ІосіѲа, Іерея
Василия, Іерея, МатѲея, Анну, Ірину, АгаѲію, Уліянх,
За упокой,
мд: Грігорія, мд: Даніила, мд: Анну, мд: Евдокію,
мд Уліянх, Елену, мд: Ѳеодора, мд: Гликерію, Іерея
Андрея дал на молитвы *десят* алтынъ

// арк. 111 зв.

Городъ Прилука. Родъ Лазора Дмитриевича
Ѳо здоровий Помѣнать
Дмитриа, Марию
Матрону, Афанасіа

За упокой
Савх, Анну

Еремю, Антоніа
Афанасіа, Кззмх,
Лазора, Дмитриа
Микиту, Монаха Іеремѣа.
іереа Матвѣа Иванна.

Дальна молитви Полтину.

Городъ Коропъ о' здоровий помянуть
Петра Марию Михаила Евдокию
Анрея Анну Агрипину Ісидора Іоана салдата
Михаила Уліянху МарѲу Матвѣа Алезѣа
Василия І всѣхъ сродниковъ моихъ
За упокой
Терентія Маѣима Єросимию Євфимія
Герасима Варфоломея Гавриила Димитрія
Ігнатія Дарию Наталию Пелагию м Євдокию
м Пелагию м Акулину м Вассу І всѣхъ сродниковъ
нашихъ
дал на поминование сродниковъ полттину
дому ея Імператорского величества пѣвчий
Андрѣй Терентевъ

Города Ичнѣ 1734 года Іюля 11 числа.

Родъ Василя Люстрицкаго пѣвчого дому ея императорского величества

Ѿ здравии

Маѣма Анну Василя Андрея Стефаниду Матфея.

За упокой

Самуила Иѡана Феодора Василя

даль на молитви полтину.

Феодора Василя

// арк. 112 зв.

За упокой Іерея Бориса Акилины Евдокіи,
Стефана млдца Іоанна млдца и ихъ сродников преставль
шихся Семіона Марѣи

// арк. 113

Городъ Прилука.

родъ Андрея Дмитриевича Горленка оѿздравіи
Андрея Марію. Епископа Іѡасафа Андрея
Анастасію. Павла Григоріа. Евдокію. Іоанна
Параскевію, Стефана МарѸхъ. Андрея Іуліанну.
Агафію, съ счади ихъ. схимонахиню Параскевію. Ігу-
мена Митрофана

за упокой

Димитріа, Марію, Симеона, Василя, иеромонаха
Пахоміа, Григоріа. иереа Ігнатіа, младенцовъ.
Пелагію. Іоанна. Іуліанну. Николая. Владимира.
Іуліанну. монахиню Анастасію. Лазара. Ефросинію

родъ Андрея Андреева сѣна Горленка полковника
Полтавского Ѿздравіи

Андрея и Анастасію. Іоанна, младенцовъ Марію
Симеона.

За упокой. младенци Елисаветъ.

и всѣхъ ихъ сродниковъ, и послужившихъ. Писана
1748 году: ноѣбра 3 дня въ Полтавѣ

Родъ Симеона Лизогуба въ Чернѣговѣ.

Ѿздравіи Іринѣ сочади. Ѿупокоеніи

Симеона, Анну МарѸхъ. Евфиміа.

// арк. 115 зв.

аминь

Мѣстечка Сосницѣ. ^{август} году іюля. аї.

Родъ Василя Іванова сѣна Мультанского, пѣвчого дому
Ея Императорского величества. прошу всемиренно
сѣихъ горь мнѣ изуграфского, въ немъ живущихъ
сѣихъ оцъ, помануть ниже списавшій родъ мой.
о здравіи и упокой, да вѣщими сѣими мѣтвами.
удостоятса стати о деснѣю Христа Спасителя, судій пра –
веднаго, въ часъ страшнаго суда, и наслѣдять црства
нбснаго. даль на мѣтвы. полтину денѣгъ

о здравій

Serhii Shumylo – Director of The International Institute of the Athonite Legacy,
Editor in chief of the scientific anthology «The Athonite Heritage»
(Kyiv, Ukraine), institute@afon.org.ua

The article is devoted to the study of the manuscript of the XVII - XVIII centuries, found in the archives of the Bulgarian Zografsky Monastery on Athos, which is called the “Russian Zografsky Memorial” and which records information about the clans of Ukrainian hetmans and Cossack foreman, who carried out from 1639 to the end of the XVIII century, donations to the Zografsky monastery on Mount Athos. In particular, the article highlights the ties of the Ukrainian Cossack foreman of the Chernihiv-Sivershchina with the center of Orthodox monasticism on Mount Athos in the XVII - XVIII centuries.

Keywords: cossacks, foreman, hetmans, charity, commemoration, Athos, Zograf, Chernihiv-Sivershchina.

Дата подання: 4 листопада 2019 р.

DOI: 10.5281/zenodo.3593535